

Miklós Ágnes Kata*

SEGÍTSÜTI – AVAGY AMIKOR AZ INTERNET NEVŰ KIS FALU ÖSSZEFOG

Az internetes felületek vizsgálata a kezdetekben – érthető módon – főként az információ-megosztás módszereire és hatásmechanizmusaira koncentrált. A kilencvenes évek, de különösen azok első felének publicisztikai zsargonjában az internet leggyakrabban „információs szupersztráda”-ként került említésre. A keresőprogramok használatának mindennapivá válása, az interneten hozzáférhető dokumentumok számának megsokszorozódása révén a „világháló” (újabb publicisztikai kifejezés) hirtelen olyanná vált, mint egy hatalmas digitális könyvtár, ahol néhány kattintás révén bármi megtudható és bármilyen információ megszerezhető.

Az utóbbi években némileg eltolódtak a hangsúlyok – az internetes felületek használatában és vizsgálatában egyaránt. A nagy információmegosztó felületek (mint például a jelenleg is folyamatosan növekvő *Wikipédia*) továbbra is fontos kutatási területet jelentenek az internetkutatóknak, viszont arról sem feledkezhetünk meg, hogy egyre nagyobb jelentőségűvé vált az internetes felületek kapcsolat- és közösségépítő ereje. Az IWIW, a Facebook és a többi közösségi felület esetében már elsősorban a kapcsolatteremtés és -építés kérdéseit érdemes vizsgálni. Ugyanez természetesen a blogoszférára is érvényes, különösen az úgynevezett közösségi blogok esetében, melyek a legtöbb esetben nemcsak meghatározott témakörrel és stabil kommentelőtáborral, hanem a blog szerzői és kommentelői esetében sajátos szlengszókinccsel is rendelkeznek – ez utóbbi lévén a spontánul kialakuló közösségek egyik legjellemzőbb vonása. (Külön kiemelném ebből a szempontból például a blog.hu szolgáltató blogjai közül az Indexen is folyamatosan jelenlévő Tékozló Homárt¹, mely – elvben – a fogyasztóvédelem kérdéseivel foglalkozik, vagy a témáját nevében is hordó, olvasói leveleket publikáló Szakítósblogot². A posztonkénti átlagosan két-háromszáz hozzászólásnak gyakran csak töredéke foglalkozik magának a posztnak a megvitatásával, inkább a blogolvasók közösségépítő tevékenységének dokumentumaként értelmezhető.)

A különböző internetes felületek közösségépítő és -formáló erejének bizonyítékai között fontos helyen szerepelnek a különböző önszervezett tevékenységek, legyen szó akár a blogközösségek tagjai által szervezett közös bulikról, *flashmob*okról, akár ezeknél is nagyobb volumenű megmozdulásokról. Mivel ezek az internetes felületek gyakran a nyomtatott és audiovizuális médiához képest szélesebb közönséget tudnak elérni, kézenfekvő, hogy kereteiken belül a civil szféra jelenléte is egyre hangsúlyosabban érvényesül.

* *főiskolai docens, Általános Vállalkozási Főiskola*

¹ <http://homar.blog.hu/>

² <http://szakitshabirsz.blog.hu/>

Az alábbiakban a civil összefogás egy olyan sajátos esetét mutatom be, mely nemcsak újszerűségét és karitatív jellegét, de a bevonódott résztvevők számát és a kezdeményezés sajtóvisszhangját tekintve is egyedülállónak mondható a magyar blogoszférában. Mindenképpen érdemes lenne szakmai szemmel is elemezni, mely nekem nem áll módomban – tekintsek hát ezt figyelemfelhívásnak is, további tanulmányok és esetleges szakdolgozatok témájának.

2009 márciusában indult el a „Segítsüti”-kezdeményezés a freeblog blogszolgáltatón, melynek keretén belül a krízishelyzetbe került kismamákat és gyerekeiket befogadó Lea Otthon felnőtt és babakorú lakói számára gyűjtöttek adományokat. (Mivel az internetes etikett értelmében inkorrekt lenne nevesíteni az akcióban csak felhasználónevükkel szereplő résztvevőket, a továbbiakban magam is csak felhasználónevvel fogom jelölni az akció szervezőit és résztvevőit.)

A segítsüti.freeblog.hu első, március 23-i bejegyzésében a blog gazdája, Nemisbéka ismertette az adománygyűjtő akció alapelveit és lefolyását. A kezdeményezés sajátossága elsősorban abban állt, hogy nem csak jótékonykodásra hívták fel a résztvevőket, hanem bizonyos „ellen-szolgáltatás” ellenében lehetett pénzfelajánlásokat tenni – konkrétan egy-egy tepsi süteményért. A blog első bejegyzésében megjelenő felhívásból idézek:

„Megkerestem 25 gasztroanyát :) - olyan gasztrobloggereket, akik egyben anyukák is -, hogy vállalnák-e fejenként egy tepsi sütemény sütését, amelyet a blogjukon árverésre bocsátanának, és a befolyó pénzből egy anyaotthon, a Lea Otthon babáit és felnőtt lakóit támogatnánk oly módon, hogy vennénk és eljuttatnánk nekik mindenféle hasznos és fontos dolgot (pelenkát, bébiételt, stb.). Mindannyian azonnal, lelkesen csatlakoztak a kezdeményezéshez, és az elmúlt másfél hónapban több száz e-mailben fantasztikus összefogással alakítottuk ki véglegesen az elképzelést.”³

A freeblog gasztronómiai oldalának állandó szereplői közül huszonötön ajánlották fel süteményeiket (ezek kiválasztásában ők maguk döntöttek, természetesen figyelembe véve azt is, melyek voltak családjuk és blogolvasóik véleménye szerint a legfinomabbak). A licit tepsinként 1000 forintról indult, eredetileg a március 30-tól április 2-ig terjedő időszakban zajlott volna le, de végül technikai okokból április 4-ig hosszabbították meg. A befolyt összegből Anyák Napjára, május 3-ára szándékoztak természetbeni adományokat (pl. pelenkát, bébiételt) vásárolni a Lea Otthon lakóinak. Mivel a kezdeményezők elsősorban „anyáktól anyáknak, Anyák Napjára” módon fogalmazták meg a felhívást, a huszonöt süteménysütő a gasztroblogot író családanyák közül került ki, logisztikai okokból pedig a Magyarországon élő „gasztroanyák” közül. A süteményt felajánlók csoportjának behatároltsága ellenére viszont lehetőség nyílt mások számára is a kezdeményezés támogatására: a blog egyedi dizájnjának részeként megjelenő logót (http://segitsuti.freeblog.hu/files/images/segitsutilogo_pici.jpg) bárki kitehette figyelemfelhívásként a saját blogjára, és részt vehetett a licitációban. Az akció hírének terjedésére és magának a kezdeményezésnek a támogatottságára mutat rá, hogy március 28-ig, tehát öt nappal a blogindító bejegyzés megszületése utánra hetvenegyen tették ki saját blogjukra a támogatást jelző logót.⁴

A kezdeményezés már másnap a freeblog főoldalára került – ez a blogszolgáltatóra való belépéskor azonnal megpillantott oldalt jelenti, ahol az üzemeltetők által legfontosabbnak, legérdekesebbnek talált friss bejegyzésekre is felhívják a figyelmet. Alig egy hét leforgása alatt, tehát még a tulajdonképpeni akció megkezdése előtt, a magyar elektronikus sajtó számos orgánuma és felülete (többek között a Női Lapozó, a Mindmegette, az est.hu, a Velvet és a hvg.hu)

³ http://segitsuti.freeblog.hu/archives/2009/03/23/A_kezdet/

⁴ <http://segitsuti.freeblog.hu/archives/2009/03/28/Segitblogger/>

adott hírt a kezdeményezésről. Az internetes közösségi felületek egymásra gyakorolt hatásáról árulkodik, hogy március 30-ára a „Segítsüti”-közösségnek saját oldala és rajongótábora lett a Facebookon.

A kezdeményezésről hírt adó cikkek és az akciót népszerűsítő reagálások közül különösen azokra hívnám fel a figyelmet, melyek a karitatív tevékenység fontosságát is megemlítették.

„Az 5Perc Konyha örül, hogy a nyilvánosság erejével segíthet ennek a remek kezdeményezésnek, ami különösen megérintette szívünket. Ugyanis annyit hallani arról, hogy minden téren mekkora problémák vannak Magyarországon. Ám egy-egy ilyen akció megnyugtat bennünket, hogy vannak még jóérezsű emberek! Sok siker kívánunk az akcióhoz, és az eredményéről mi is beszámolunk majd!”⁵

„Hogy a konyhában világmegváltó tervek születhetnek és a terített asztal kiváló terepe közös dolgaink rendezésének, abban nagyon sokan hiszünk. Még többen sajnálkozunk, hogy bezeg minket nem kérdez senki. Szerencsére akadnak olyanok, akik nem várják, hogy kérjenek, kérdezzenek tőlük.

Egy kisgyermekes, történetesen gasztroblogger édesanyának hol másutt, mint a konyhában, ragukavargatás közben pattant ki a fejéből az ötlet: süteményárverést szervezne válságos helyzetbe került anyák javára. Riadót fűjt, s igen hamar csatárláncot alkottak a gasztromamák. Huszonöten vállalták egy-egy tepsi sütemény elkészítését, melyet blogjukon ezer forintos kezdő kikiáltási áron árverésre bocsátanak, hogy a befolyó összegből egy anyaotthont támogassanak.”⁶

„Ha Michelle Obama tudna az akcióról, valószínűleg nem férne a bőrébe, hiszen épp az ilyen kezdeményezések szükségességéről beszélt nemrégiben, de ha szabad egy lapon emlegetni vele magunkat, mi is nagyon örülünk a kezdeményezésnek. Ezért szeretnénk mindenkit arra biztatni, hogy már most jegyezze be a naptárába az árverés időpontját, ha van módja licitálni, és tegyen a jó ügy érdekében. Akár testületileg is be lehet szállni az akcióba, hiszen a süteményen könnyen lehet majd osztozni - aki pedig végül lemarad a nyerményről, ne csüggedjen, a lényeg úgyszólván a részvétel, hiszen a befolyó összeget mindenki emeli, aki részt vesz. Aztán reméljük, hogy hagyomány lesz a dologból.”⁷

Az április 4-én záruló licitálás eredménye még a szervezőket is meglepte: a 25000 forintos kikiáltási árhoz képest összesen 389900 forintot sikerült összegyűjteni. Az érdeklődésre való tekintettel lehetőség nyúlt a „vigasz-süti” megjelenésére is: egyes gasztroanyák végül több tepsi süteményt is készítettek az arra licitálók igényeinek kielégítésére. Talán a Fakanál felhasználónevű gasztroanya esetével lehet legjobban szemléltetni, miként befolyásolta pozitív irányba a licitálás kimenetelét a „vigasz-süti” megjelenése. A Fakanál meggyes-mákos rácsos pitéjére licitálók közül négyen is részesülhettek egy-egy tepsi pitében⁸ – ez a sütemény így összesen 68000 forintot hozott a Lea Otthon számlájára.⁹

Az összegyűlt 389 900 forint a licitáláson kívüli (nagyraoszt névtelen) adományokkal együtt végül 454 900 forintra rúgott. A beérkezett összegből nemcsak pelenkát és bébiételt, kozmeti-

⁵ <http://5perckonyha.hu/ezmegaz/erdekes/464.html>

⁶ http://hvg.hu/gasztronomia/20090331_bloggerek_tepsije_licit.aspx

⁷ http://www.noilapozo.hu/20090325/alulrol_jovo_kezdemenyezés_jotekonyisagi_arveres_anyak_napja_alkalmabol

⁸ 22000 Ft (nyertes: Nagy Hajni) + 20000 Ft (“vigaszágón” Ildikó) + 16000 Ft (“vigaszágón” esőjáró) + 10000 Ft (“vigaszágón” Csaba)

⁹ http://segitsuti.freeblog.hu/archives/2009/04/05/A_licit_vegeredmenye/

kumokat, tartós élelmiszert és tüzelőt sikerült beszerezni a Lea Otthonnak, de (az Electrolux támogatásával) két mosógépet és két porszívót is. A blogon a holmik beszerzési eljárásának korrektségét a számlák fotójával dokumentálták, ilyen módon minden adakozó értesülhetett, pontosan mire költötték a befolyt összeget. A blog egyúttal a süteményátadások nyomon követését is felvállalta a gasztroanyák blogjának adott bejegyzésére mutató linkkel. Bár elvben ezzel a „Segítsüti”-kezdeményezés véget ért, a szervezők még kedveskedtek egy meglepetéssel az akció nyomon követőinek. Mint utólag kiderült, már a szervezés kezdeti szakaszában felmerült, hogy a recepteket érdemes lenne összegyűjteni, emlékként a résztvevők számára. Ez a későbbiekben viszont egy nagyobb, profi kiadvány megszületését eredményezte: május elején jelent meg 500 példányban a recepteket összegyűjtő *A süti segít – Egy süteményárverés története receptekben* című, A5-ös méretű kiadvány, melyet a blogon „Segítfüzet” néven emlegettek. Érdemes viszonylag nagyobb terjedelemben idézni, miként készült el maga a „Segítfüzet”:

„A receptek egy kis füzetbe való összegyűjtésének ötlete Fűszeres Eszteré volt, még az első pár e-mail idején, hogy legyen egy kis emlékünkről az akcióról, aztán ez jól elburjánzott egy nagyobb példányszámú, profibb kiadvánnyá :). Amikor lement a licit, azonnal megkezdtük a rajta való munkálkodást, de nem bizonyult olyan könnyűnek és gyorsnak, ahogy azt terveztük, például a drága nyomdai ajánlatok miatt sem.

A szerkesztés-tervezés-dizájn a lilahangya-család óriási érdeme, hála nekik, nagyon szép végeredményt kaptunk, a korrektúrát Tintaleves végezte, a nyomdát VKOrsi szervezte, Dolce Vita segédkezett technikai információkkal, a címlapon és a hátoldalon szereplő gyermeket én szültem :), a többiek pedig rengeteg észrevételt tettek, javaslatot nyújtottak a készítés folyamatában - másszóval ismét összehangolt csapatmunka volt.”¹⁰

Az akcióban résztvevő gasztrobloggerek és licitálók, valamint az adományozók mindannyian kaptak egy-egy példányt, egyet a Lea Otthonnak juttattak el, a maradék 228 példányt pedig a blog olvasói számára ajánlották fel. A füzet megszületésének történetét és beszerzésének lehetőségét tartalmazó bejegyzés április 28-án jelent meg, a blog történetében rekord példányszámú kommentet, összesen 198-at generálva – a 228 megmaradt kiadvány közül az utolsónak május 15-én került gazdája.¹¹

A „Segítfüzet” kiadványt nem bocsájtották piaci forgalomba: a füzethez való hozzájárulás feltétele a Lea Otthon számlájára történő 500 forintos adomány eljuttatása volt. Az akció eredményeként a Lea Otthon számlájára jutott összegből új játszótér épült az otthon kis lakóinak.

Lezárásként a Lea Otthontól a „Segítsüti”-nek érkezett levelet, a blog utolsó, július 13-i bejegyzését idézem:

„Kedves nemisbéka, és kedves segítsüti!

Nagyon-nagy örömmel tölt el, hogy most megírhatom nektek ezt a köszönőlevelet, mivel elkészült a játszótér!

A játszótér összeszerelését önkéntesek bevonásával sikerült megoldanunk.

A gyerekek rögtön birtokba vették, ahogy készült a játszótér fokozatosan teret követeltek maguknak! :)

Egyszerűen a költségvetésünkből képtelenség lett volna kigazdálkodni egy ilyen szép játszótérre, nagyon meghatározó és megindító, hogy a mai nehéz helyzetben vannak segítőkész emberek.

Sok-sok köszönet!

Lea-Vali és a lurkók”¹²

¹⁰ <http://segitsuti.freeblog.hu/archives/2009/04/28/Segitfuzet/>

¹¹ *m. f.*

¹² <http://segitsuti.freeblog.hu/archives/2009/07/13/Jatszoter/>

A „Segítség”-akció tanulságai hosszú távon is érvényesek lesznek. Az internetes felületek kiváló helyszínei lehetnek a civil összefogásnak és a karitatív akcióknak, az adakozásra való hajlandóságot pedig újszerű módszerekkel érdemes és lehet felkelteni. A freeblog keretein belül kialakult „Segítség”-közösség tagjai újabb szereplők bevonásával idén novemberben ismét karitatív akcióba kezdtek: a „Sok kicsi” névre keresztelt kezdeményezés¹³ tizenöt gasztroblogger és tizenöt szervezet felajánlását bocsátotta „virtuális tombolára”. A felajánlások között (a teljesség igénye nélkül) egyaránt szerepeltek ajándécsomagok, kétfős éttermi vacsorák, gasztrofotózási oktatás, dedikált szakácskönyvek és profi szakácsokkal közös főzések. A „virtuális tombolajegy” a Gyermekétkeztetési Alapítvány számlájára történő 1000 forintos befizetést jelentette.

A „Segítség”-akciótól eltérően, mely kizárólag a gasztroanyag bevonásával operált, a „Sok kicsi” már – mondhatni – a civil összefogás újabb szintjét jelentette. A kezdeményezéshez csatlakozó tizenöt szervezet a felajánlástevők felét tette ki, s talán nem légből kapott feltételezés, hogy ezt a tizenöt szervezetet jóval nehezebb lett volna bevonni a „Segítség”-akció és annak sikere előtt.

A tombola december 18-án zárult, összesen 1840 virtuális tombolajegy kelt el. 1840 virtuális tombolajegy – annyi, mint a Gyermekétkeztetési Alapítvány számlájára átutalt 1 840 000 forint.

¹³ <http://sokkicsi.freeblog.hu>

